

Список використаних джерел:

1. Грибов В. Д., Кисляков Г. В. Основы управленческой деятельности [Електронний ресурс] / В. Д. Грибов. – Москва: Юрайт, 2018. – 335 с. – Режим доступу: https://stud.com.ua/42581/menedzhment/osnovi_upravlinskoyi_diyalnosti.
2. Менеджмент: навч. посібник / за заг. ред. Г. О. Дорошенко. – Харків: ВСВ-Принт, 2015. – 300 с.
3. Новаківський І. І. Вплив людського фактора на удосконалення управління підприємствами в умовах інформатизації [Електронний ресурс] / І. І. Новаківський // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», 2001. – № 436. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/9653/1/17.pdf>
4. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / Ю. Є. Петруня та ін.; за ред. Ю. Є. Петруні. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.
5. Самый точный тест личности из 4 вопросов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.adme.ru/svoboda-psihologiya/samyj-korotkij-i-chestnyj-test-lichnosti-1601665/>
6. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
7. Тощенко Ж. Т. Социология управления [Електронний ресурс]: учебник / Ж. Т. Тощенко. – Москва: Центр социального прогнозирования и маркетинга, 2011. – 300 с. – Режим доступу: https://stud.com.ua/55265/sotsiologiya/sotsiologiya_upravlinnya

Юрченко В.В.

*здобувач ступеня доктора філософії,
Національна академія внутрішніх справ;
прокурор Липовецького відділу
Немирівської місцевої прокуратури
Вінницької області*

ПСИХОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Частиною 1 статті 237 КПК України встановлено, що з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів [1].

Останнім часом досить поширеною є практика залучення прокурора, який у подальшому буде здійснювати процесуальне керівництво досудовим розслідуванням для проведення першочергових слідчих (розшукових) дій, зокрема огляду місця події.

Проведене опитування працівників прокуратури, встановило, що огляд місця події є слідчою (розшуковою) дією, яка вимагає наявності у суб'єкта її проведення спеціальних психологічних знань.

З психологічної точки зору огляд місця події включає в себе емпіричне спостереження, активну розумову діяльність (провідними розумовими операціями є порівняння, аналіз і синтез, конкретизація й абстрагування).

Досліджуваній процесуальній дії притаманні такі психологічні характеристики – невизначеність слідчої інформації, невідкладний характер проведення, узгодженість дій слідчого – оперативної групи, розподілення і переключення уваги прокурора, перевантаження оперативної пам'яті і висока психологічна напруженість, поєднання в діяльності пізнавального елемента, пошукового елемента, організаційних і посвідчувальних елементів.

Огляд місця події є активним психологічним, пізнавально-інтелектуальним процесом, у ході якого виявляються і вилучаються окремі стани, властивості й ознаки матеріальних об'єктів та їхні взаємозв'язки для того, щоб установити механізм минулої події, отримати інформацію про особистість злочинця, про мотиви і мету вчиненого діяння.

Для вдалого огляду місця злочину В. Васильєв рекомендує вирішувати такі три завдання:

1) зібрати всю інформацію, яка може мати відношення до події, що розглядається (не обмежуючись збором відомостей для однієї версії);

2) проаналізувати зібрану інформацію і на її основі спробувати створити версію, яка б пояснила попередню подію;

3) зіставити кожну висунуту версію із загальною обстановкою місця події і об'єктивно відзначити всі суперечності. Якщо при перевірці кожної версії виявлені суперечності, необхідно знову повернутися до розв'язання першого, а потім другого завдання [2, с. 24].

Основний зміст пізнавальної діяльності при огляді місця події пов'язаний з розкриттям причинно-наслідкової обумовленості фактів. Успіх огляду місця події значною мірою залежить від таких психологічних якостей прокурора, як його спостережливість, знання

індивідуально-психологічних особливостей осіб, які належать до кримінального світу, професійний та життєвий досвід, рівень розвитку мислення й уяви, а також інтуїції.

Огляд місця події розглядають як одну з найскладніших і значних слідчих дій, під час проведення якої вирішують багато планових завдань розслідування і отримують різні фактичні дані. Тому проведення огляду місця події з боку слідства вимагає значних зусиль і часу.

Місцем події може бути не тільки те місце, де скоєно злочин, а й те, де знайдено різні сліди, що вказують на його зв'язок із злочиним.

Огляд місця події – це найперша слідча дія, найближча в часі та просторі, коли слідчий та прокурор стикається з подією злочину, дій найбільш трудомістка, найпродуктивніша і найскладніша. Від якісного та своєчасного її проведення залежить весь хід досудового розслідування.

Досліджуючи місце події, слідчий, прокурор повинен уважно прислухатися до думки інших учасників, бути тактовним, психологічно стійким, створювати справжню робочу обстановку, яка потрібна для успішного виконання відповідних завдань усіх учасників огляду. Прокурор на місці події може координувати роботу слідчого.

Важливе психологічне значення має правильна організація діяльності понять, так як в майбутньому це дасть можливість отримувати від них правдиві свідчення про обстановку місця події, особливо огляду того чи іншого предмета, сліду. Може виникнути потреба допиту понятого як свідка під час досудового розслідування чи судового провадження.

На початковому етапі розслідування злочину, вчиненого в умовах невизначеності, огляд місця події є складною слідчою ситуацією, успішне виконання якої забезпечується реалізацією організаційної, пошукової та реконструктивної діяльності.

Важливим змістом огляду місця події є усунення дефіциту інформації про подію злочину шляхом безпосереднього сприймання та фіксації змін матеріальної обстановки на місці події. Проводячи огляд прокурор має перебувати не лише в просторовій, а й у психологічній атмосфері злочину.

Вимоги до роботи прокурора і причини його емоційної напруженості, а також характерні риси огляду місця події свідчать про те, що слідча дія є активним пізнавально – інтелектуальним процесом, у ході якого здійснюється емпіричне спостереження, порівняння, аналіз і синтез, конкретизація й абстрагування, встановлення певних залежностей.

В цілому огляд місця події – слідча дія, яка дозволяє одержати значущу доказову інформацію щодо події злочину, виявити особливості психічного стану та особистості злочинця, які визначають розвиток подій, і на основі цього виробити ефективні слідчі версії, що визначають весь подальший хід розслідування.

Таким чином, психологія огляду місця події – це, по-перше, професійне спостереження як навмисне, вибіркоче і цілеспрямоване виявлення і збирання інформації за допомогою органів відчуття, по-друге, розумова діяльність слідчого, прокурора, яка полягає в аналізі емпіричних даних як юридично значущих фактів в їх синтезі та по-третє, реконструкція досліджуваної події за її окремими проявами.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року, ред. від 13.02.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Васильев В. Л. Юридическая психология : учебник для студентов вузов, обучающихся по спец. «Юриспруденция» / Васильев В. Л. – [5-е изд., доп. и перераб.]. – СПб. : Питер, 2004. – 654 с.